

En tragedi på ett marknadstorg blev början till en storgärning

Det var en marknadsdag i Tranås för 50 år sedan. Blinde Janne hade lagt sin hatt framför sig på marken och gned sin fiol för sitt levebröds skull. Där stod en parvel på tio år bredvid och lyssnade och njöt. Han var uppväxt med folkmusik i hemmet och hans far var god vän med Janne. Så kom några bond-drängar förbi. De spottade i penninghatten, vält ut de fattiga slantarna, flinade och skändade och stack. Då knöt 10-åringen händerna i byxfickorna. Han grät och det värkte i själen och han bestämde sig för att skulle han någonsin göra något, så skulle han förbättra spelmännens anseende. Den 10-åringen var Gustaf Wetter, katrineholmare sedan 20-talet, lärare sedan ungdomen och spelman sedan barnaåren. Annandag påsk fyller han 60.

— Jag tror jag har lyckats i min strävan att höja spelmännens anseende, säger han i dag och ler med hela sitt runda ansikte.

Han var med och bildade Sörmlands spelmansförbund midsommardagen 1925, det äldsta landskapsförbundet i landet. Han har träffat varenda betydande spelman över hela landet. Han har tecknat upp 600 originallåtar för förbundets räkning och sitt eget höga nöjes skull och han har varit med att låta förbundet ge ut tre nothäften med de flesta låtarna i. Inget annat spelmansförbund kan uppvisa något sådant.

Gustaf Wetter berättar det alldeles utan berättigad stolthet, »men det har bara kunnat ske med landstingets benägna ekonomiska och välvilliga hjälp», poängterar han.

Han har fått riksberömda medaljer och utmärkelser för sina insatser som speleman, organisatör och människa. Men det första priset han fick var inte som fiolist — det var som dragspelare.

Den finaste medaljen

— Jag var elva år, berättar han. Jag hade fått ett sånt där litet Magdeburgerspel. Så skulle det bli tävling hemma i min hemstad Tranås — ja, jag är född i Gränna, men kom snart nog med mina föräldrar till Tranås. De ville att far som var speleman skulle spela, men han sa ifrån och skickade fram mej i stället. Och jag ryckte och slet i bälgen och sen hängde di på mej en bronspeng och jag var så stolt! Jag hade fått tredje pris. Det är den finaste medalj jag nånsin fått.

— Hördu, när började du spela egentligen? undrar signaturen.

— Det minns jag inte riktigt, men jag var spä, det vet jag.

Den småländska dialekten är inte att ta miste på. Den lägger han aldrig av och han har aldrig gjort något försök att lägga bort den. Den är äkta som folkmusiken och sånt älskar Gustaf Wetter. Han ser ut som en ursvensk medlem bland de frodiga männen i Götiska förbundet, som kom till under armenrike på 1800-talet.

wm. ^=IHibfe^A^.
ma* v.

Jag är så innerligén tacksam för det jag fått uträtta, försäkrar Gustaf Wetter i dag.

Tre veckors offer VILLE bli läkare

Men han är inte så nationellt sinnad att han inte åker utomlands. Tvärtom. Gång på gång har han varit utrikes och spelat i alla Europas länder utom i England och på Island. Numera är det Österrike som är hans vurm och han kommer att fara dit i

sommar och sola sig i bergen långt borta från alla telefoner. Han reser så snart den årligen återkommande stora spelmansfesten i Julita på midsommardagen är överstökad. Förberedelserna för den har är efter år tagit tre veckor av Gustaf Wetters semester.

— Men jag vill inte ha dem ogjorda, säger han. Inte heller vill jag ha mitt lärararbete ogjort. När jag tog studenten som »halvbarbar» i Norra latin i Stockholm, där jag hade en syster, då ville jag bli läkare eller tandläkare. Men det kostade för dryga pengar på den tiden. Och jag hade inga pengar. Jag tjänade till böcker och fiollektioner genom att ge privatlektioner. Näja, det var inte det jag talade om ... Om jag i dag finge välja om yrke, skulle jag välja läraryrket igen. Ser du, det bästa sättet att lära sig någonting det är att undervisa

74 terminer i samma skola

Han vet säkert vad han talar om. Han har varit lärare sedan början av 20-talet och har 37 i tjänsteår bakom sig i en och samma skola. Det gör tillhoppa 74 terminer i Södra skolan i Katrineholm. När han om några år får pension kommer han att ha 41 tjänsteår i en och samma skola, för han tänker inte flytta på sig.

Jag är ingen Hopp-Jerka precis, är Gustaf Wetters egen kommentar.

Efter två timmars småprat över en kopp kaffe hemma hos honom och »Lilla Pyret» (hans fru) i villan på Dalagatan vet man bland annat att 60-åringen Wetter beundrar alla människor, som liksom hans far kan uträtta allting med sina händer. Man vet att han har stugan full med ålderdomliga möbler, att han känner tusentals ungdomar, som han varit lärare för, att han inte har en enda ovän såvitt han själv vet och att han tycker om ungdomen.

Det är rötäggen som märks

— 95 procent av barnen är bra. Men det är de fem procenten rötägga som märks, säger han. Så har det varit i alla tider. Men tycker man om sina elever, då är det ingen svårighet att undervisa dem. Det andra kommer sedan av

emellertid att man måste planera varje lektion och termin noggrant. Jag vet vad det vill säga för jag har för några år sedan fått börja från början i och i att jag blev ämneslärare i skolan.

Politik — nej tack!

Efter två timmars prat har man också att politiken är ett område som man har bekymrat Gustaf Wetter om.

— Den finns det så många andra duktiga karlar som sköter sig om. Jag har guskelov lyckligen sluppit alla kommunala uppdrag. Men så tillhör jag inte heller något politiskt parti. Jag har mej med att göra mitt som lärare och sedan vad jag hunnit med i musiklivet.

På det området — det kan man lungt konstatera — har han varit så mycket att han inte har någon fritid att lata sig på. Han har också fått en rad uppdrag i hembygdsföreningar och -förbunds och spelmanslag och -förbundsda upp i rikstoppen. Så sent som förra veckan omvaldes han till vice ordförande i Sveriges spelmans riksförbund. Man vet att han tackar Gud för att han inte har musiken till yrke. Han skulle förta glädjen att spela om han menar han, men tillstår i så fall andetag att han är ganska glad som spelman nuförtiden.

— Jag har tecknat många melodier och blivit så populär att jag bara behöver ta ut ett notblad och läsa. Så jag spelar musiken och spelar den ibland. Tyvärr.

En smula för lättköpt

Han är lite skamsen över att han är lättja och lite sorgsen inför den tiden att det spelas mindre i de svenska hemmen mera än det gjordes förr.

— Jamen, det spelas ju så mycket i skolorna nu, invänder

— Ja, det är sant, svarar han. Men det är glädjande med den dervisningen i Katrineholm som är bra upplagd. Men det verna får allting gratis. De ver inte kämpa något. För man kämpa och drivas av sig själv för musiken, om man inte spelar. Då blev det spelsglädje så. Men visst är det bra med

sikundervisning. Så säg in jag är pessimist.

Jel